

معماری؛ فرم، فضا و نظم

فرانسیس د. ک. چینگ

ترجمه‌ی زهرا ترکمن - کاظم کمالی نسب

انتشارات راه کمال: چوگان، ۱۳۸۶

کتاب معماری؛ فرم، فضا و نظم اثر فرانسیس د. ک. چینگ در هفت فصل با این عناوین ارائه شده است: اجزای اصلی ایجاد کننده‌ی فرم، فرم و فضا، سازماندهی فرم و فضا، سیرکولاسیون، تناسبات و مقیاس و اصول نظام‌دهنده.

نویسنده ابتدا تلاش می‌کند اصول مقدماتی فرم را در روند رشد از نقطه به خط یک بعدی، از خط به صفحه دو بعدی و از صفحه به حجم سه بعدی آموزش دهد. وی سپس به فرم پرداخته و ویژگی فرم و انواع فرم‌ها را مورد توجه قرار می‌دهد. به گفته‌ی ادموند. ان. باکن فرم‌های معماری نقطه تماس بین جرم (توده) و فضاست.... فرم‌های معماری، بافت‌ها، مصالح، کیفیت، نور، رنگ و.... همگی در کنار یکدیگر به فضا روح می‌دهند. در واقع کیفیت فضای معماری به مهارت طراح در استفاده از این عناصر و چگونگی ارتباط آنها در فضاهای داخلی و خارجی بنا بستگی دارد.

در بحث فرم و فضا این باور وجود دارد که فضا همچون سنگ و چوب ماده است. اما مثل بخار، بی‌شکل است. فرم آن، اندازه، مقیاس و کیفیت نور همگی به درک ما از محدوده‌های فضایی که عناصر فرم‌ها تعریف می‌کنند، بستگی دارد. هنگامی که فضا توسط عناصر حجمی حس، محصور، شکل‌دهی یا سازماندهی می‌شود، معماری به وجود می‌آید.

در این مبحث راجع به اینکه چگونه ترکیب فرم‌های مختلف منجر به تعریف محدوده‌های مشخص یا فرم و فضا می‌شوند و اینکه چگونه میزان طبیعت یا شفافیت احجام و پر و خالی بودن آنها بر کیفیت بصری فضای تعریف شده اثر می‌گذارد، پرداخته شده است. از طرفی می‌دانیم که ساختمان‌های کمی اغلب دارای یک فضای بیرونی هستند. آنها معمولاً تعدادی فضا دارند که از طریق عملکرد مجاورت یا مسیر حرکتی به هم مرتبط می‌شوند. نویسنده در بحث سازماندهی فرم و فضا به شیوه‌های مختلف ارتباط فضاها با یکدیگر و سازماندهی آنها در انواع فرم‌ها و فضاهای مرتبط می‌پردازد.

کتاب سپس وارد بحث سیرکولاسیون: حرکت درون فضا شده و اجزا اصلی سیستم سیرکولاسیون بنا معرفی می‌شوند؛ عناصر مثبتی که در درک ما از فرم و فضاهای یک بنا مؤثرند.

آن‌گاه بحث تناسبات و مقیاس مورد توجه قرار گرفته و در فصل هفتم نیز به اصول پرداخته می‌شود. نویسنده در این مبحث با اشاره به اینکه در فصل مربوط سازماندهی، از یک مبنای هندسی برای سازماندهی فرم و فضای یک بنا استفاده شده است در فصل حاضر به سایر اصول سازمان‌دهنده و نظم‌دهنده‌ی یک فضا پرداخته می‌شود. اصول نظام‌دهنده یک سری اصول بصری است که هم از نظر فلسفی و هم احساسی، امکان ایجاد تنوع یک بنا را در یک کل نظام یافته، فراهم می‌آورد.